

Spise in dopise prosi in vzprejema uredništvo, naročnino in sploh vse opravilne naročbe pa založništvo.

Najuljudneje tedaj prosimo, da bi nas slavno učiteljstvo in sploh slovenski rodoljubi izdatno podpirali bodisi z naročili, bodisi z duševnimi prispevki. Tiste p. n. g. g. naročnike, ki so še kaj naročnine dolžni, pa tudi uljudno prosimo, da bi zdaj v novem letu ta dolg blagovolili poravnati pri založništvu.

Uredništvo.

Založništvo.

Otroška individualnost.

Fr. Gabršek.

III. *)

Šola vzprejema otroke raznih individualnosti; zato je ona pravi odsev vseh teh raznoličnosti. Notranjost otroška se izrazuje v njegovih duševnih ali telesnih pojavih, šolsko stanje pa obseza vse te pojave vkupe. Zato je vsaka šola poseben individuum, ki se izražuje z vkupno vsoto vseh individualnosti. Kakor biva v otroku več ali manj določena individualnost, v isti meri je potem šola več ali manj ostro izražena osebnost. Zato tudi ni najti dveh šol, ki bi bili individualno jednaki; vsaka ima nekaj zase, kar jo razlikuje od drugih; vsaka ima svojo individualnost. Iz tega pa sledí, da se ne morejo vse šole ocenjevati po istem pravilu, niti se ne more prava ocena izreči v teku kratke dóbe. Ako potrebujemo že pri pojedinci dokaj časa, da si ustvarimo pravo sliko o njegovi notranjosti, tem težje je to pri množici individualnih bitij. Zategadelj more pravo sliko o šoli podati le učitelj sam, kateremu so znane vse okolnosti, ki izpreminjajo značaj njegove šole.

Glavna podloga individualnosti je različna nadarjenost otroška. Da imajo otroci različne prirodne darove, o tem pač ni dvoma. Ti darovi se le polagoma razvijajo. „Priroda nič ne prebiti, ampak polagoma napreduje“. (Komenski). Merodajno je tudi telesno svojstvo, kajti „v zdravem telesu biva zdrava duša“. Pa tudi starost, spol, zdravje, bolezen, prirodno svojstvo srca, temperament itd. mogočno vplivajo na individualnost otroško.

Kar se tiče različne nadarjenosti otroške, tedaj je največ otrók srednje nadarjenih, vendar s posebnim individualnim značajem; od teh so potem razne stopinje na zgoraj in na spodaj. Ker se pri prevelikem številu otrók v šoli niti na te srednje individualnosti ni mogoče v polni meri ozirati, zato storí učitelj prav, ako smatra take učence za jednakopravne in se le pri posebnih prilikah oddalja od vkupnega pravila. Jedino pravo postopanje je torej ono, pri katerem se najbolj oziramo na srednje učence, a pri tem ne zanemarjamo niti slabjših niti boljših. Da izpozna učitelj take srednje učence, treba mu je odločiti boljše in slabše. Najboljše je kmalu izpoznati, ker se odlikujejo pri ustnem in pismenem pouku. Njih živelj je samodelavnost, zato so marljivi delavci, vrhu tega so previdni, redni in točni. Nauk jim ne dela mnogo preglavice, vsega se lahko in hitro naučé. Pač pa so živahni. Ta živahnost se razodeva v neprestanem dejanji, ali v tihem zamišljenji, v tihem in sanjarskem bitji. Učitelju so taki učenci mili, ker mu točno odgovarjajo na razna vprašanja. Vrhu tega ljubijo red, snažnost in sploh vse, kar ugaja blagoglasju in skladnosti. Njih pojmovitost je jako razvita, zato morejo učno

*) V številki 23. „Učit. Tov.“ s 1. decembra t. l. ima stati II. namestu I.

tvarino sami urediti in jo v sklad dovesti z drugimi vednostimi, katerih so se že naučili. Ves šolski pouk jim mnogotero koristi, ker uporabljajo prejete nauke notranje in vnanje. Samoteženje takih otrok je v natančnem razmerju z njihovo duševno nadarjenostjo. Zato vidimo, da je pri njih nagib k pojavu tem večji, čim večja je njih duševna vzmožnost. Temu se ni čuditi, ker ima človeški duh to težnjo, da hoče svoje sile uporabljati navzven. Karkoli je Stvarnik položil človeku v dušo, vse si išče izhoda, da tako povečuje v svojih dobrih pojavih veliko prednost človeško pred drugimi bitji. Take otroke je težavno prav vzgojevati. Eni težé po neprestanem opraviilu, tega pa jim ni lahko dati v zadostni meri. Vrhu tega je jako težko, samočustvo vedno tako voditi, da ustreza vsem npravstvenim idejam. Tako samočustvo se kaj rado izprevrže v častiljubje, katero je le tedaj na pravem mestu, ako služi samodelavnosti. Razen najboljših učencev je treba od srednjih ločiti nenadarjene ali slabo nadarjene učence. Tudi tacih se ne manjka, in le-ti morejo najbolj ovirati uspešno poučevanje. To so duševno ubogi, malosrčni, potrpežljivi učenci, ki ne težé po nikaki samodelavnosti. Krog njihovih misli je ozek, a še v tem krogu se ne morejo povsem samohótno gibati. Take je sicer najlažje voditi, toda to vodstvo jim je bolj v nadlego, nego v okrepo. Misli so jim mračne, in ne morejo jih pripenjati na določene nove misli. Česar so se naučili, to zmedejo ali ne obdržé trdno in trajno. Ker ne pojmiyo natanko, zato so tudi njih odgovori površni ali nedostatni; priučenega pa kar ne morejo uporabiti kot vodilo svojemu nadaljnemu ravnanju. Nekaterim tacih učencev se počasno snujejo misli, zato ne morejo gladko in urno misliti. Večkrat si poskušajo pomagati s tem, da iščejo sredstev in zbirajo različne posamezne znake, da bi si iz njih ustvarili celoto. Pa če si tudi domislijo raznih pomagal, to ne koristi mnogo njihovemu pojmovanju, ker so taki domisleki navadno neurejeni in brez pravega okusa.

Ako skuša učitelj slabim glavam pomoči z vmesnimi vprašanji, zbegajo se in spravijo v zadrego, iz katere se mislijo rešiti z izgovorom, da ne vedó ali ne razumijo vprašanja.

Semkaj gredó tudi taki učenci, ki imajo sicer malo misli, toda mnogokrat se jim vender le posreči reprodukcija, akoravno ne v širjem krogu. Marsikateri učenec se silno trudi, da bi se naučil učne tvarine. Ako se mu to posreči, zgodilo se je mehanično, in tako učenje nima niti prave npravstvene vrednosti, niti se ne more koristno uporabljati kot sredstvo umstveni obrazovanosti. Kar si zapomnijo z veliko muko, to je večkrat napačno in škoduje njihovemu razsodku. Ko uvidijo, da so njih sodi krivi in da se z razodevanjem svojih misli smešijo pred součenci, upade jim sprva srce in postanejo bojzljivi. Pozneje se privadijo tudi takemu stanju in postanejo svojeglavni ali trmasti. Pri takem otroku je potem marsikatero prigovarjanje brezuspešno; mogoče jih je sicer voditi, toda temu vodstvu se uklanjajo z največjo nejevoljo. Učitelju je treba s takimi otroci zeló previdno postopati, da se zlo ne povekša. Opazovati se mora njih duševno stanje, da se prepriča, katera duševna stran je še pristopna njihovemu vplivu. Marsikdaj je takovo stanje izvor napačne vzgoje in napačnega pouka v njih prvi mladosti in to več ali manj pod vplivom individualnosti. Včasih pa so te napake nastale iz individualnosti same. Take napake se navadno menjajo s starostjo in postanejo večje ali manjše; zato je treba nanje primerno pozornim biti.

Enakopravnost v šoli.

Toliko in toliko se dandanašnji govóri in piše o enakopravnosti in le o enakopravnosti — jezikovni, národni. Da bi se tudi mi lotili metati enakopravni bob v steno,